

STİLİZE BİR ÜTOPYANIN İNŞASI: AMERİKAN BİLİM KURGU SİNEMASINDA AFRO-FÜTÜRİZM

■ Ece EROL

Doktora Öğrencisi

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema ABD.

TRT Spor Canlı Yayın Editörü

e-posta: eceeroll@hotmail.com ORCID: 0000-0001-8436-2217

<https://doi.org/10.32955/neuissar202212567>

ÖZ

Küresel bir sinema endüstrisi olarak Hollywood'un tarihçesi 19. yüzyıla değin uzanmaktadır. Global pazardaki lider konumunu ise 20. yüzyıldan itibaren elde etmiş, böylece dünya genelinde başat bir role sahip olmuştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın ardından farklı etnik kökenlerin ideolojik ve kültürel değerlerine de yer veren Amerikan sineması, ürün yelpazesini genişleterek her sınıf ya da kesime sinematik perspektifte kendini ifade edebilme imkanı tanımıştır. Bunlardan biri olan Afro-fütürizm, Afrika ve Afrika diasporasının geleceğini yeniden tasavvur eden bir akımdır. Bu akıma sinema, edebiyat, görsel sanatlar ve popüler müzik gibi pek çok alanda rastlanmaktadır. Alternatif bir dünyanın hayal edildiği Afro-fütürist sanat hareketinde bilim kurgu, fantezi ve siber kültür (teknoloji) aracılığı ile ulusal sınırlar ortadan kaldırılarak bilgi ve iletişim teknolojilerindeki dönüşüm ütopyanın merkezine yerleştirilir. Bu bağlamda çalışma boyunca, Afro-fütürizmin Hollywood üzerindeki felsefi ve estetik mit biçimlerine olan etkisi incelenmiş, Afro-fütürist projenin özündeki sinematik kodların neler olduğu açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Afro-fütürizm, Bilim Kurgu, Amerikan Sineması, Hollywood

THE CONSTRUCTION OF A STYLIZED UTOPIA: AFRO-FUTURISM IN AMERICAN SCI-FI CINEMA

ABSTRACT

The history of Hollywood as a global movie industry goes back to the 19th century. It has achieved its leading position in the global market since the 20th century. Thus having a dominant role throughout the world. Especially after the Second World War, Hollywood, which also included the ideological and cultural values of different ethnic origins, expanded its product range and gave every class or segment the opportunity to express themselves in a cinematic perspective. One of them, Afro-futurism, is a movement that re-imagines the future of Africa and the African diaspora. This movement can be found in many fields such as cinema, literature, visual arts and popular music. In the Afro-futurist art movement, where an alternative world is imagined, national borders are abolished through sci-fi, fantasy and cyber-culture (technology), and the transformation in information and communication technologies is placed at the center of utopia. In this context, through the study, the effect of Afro-futurism on philosophical and aesthetic myth forms on Hollywood has been examined, and the cinematic codes at the core of the Afro-futurist project have been tried to be explained.

Keywords: Afro-futurism, Sci-Fi, American Cinema, Hollywood

GİRİŞ

İnsanoğlunun tarih boyunca keşfedilmeyene karşı zaafı ve kendi geleceğini inşa etme çabası, nihayetinde teknolojinin de etkisi ile gün yüzüne çıkabilme imkanı bulmuştur. Bilim kurgu tam da bu noktada alternatif bir dünya arayışında olanların imdadına yetişmiş mevcut dünyada var olmayan, bilim ve teknolojideki şimdinin ve geçmişin gerçekleri ile harmanlanmış gelecek öngörülerini üzerinde şekillenmiştir. Başlangıçta bir edebiyat türü olarak hayat bulan bilim kurgu, zaman içerisinde çeşitli sanat dalları ile etkin bir biçimde etkileşime girerek yerini sağlamlaştırmıştır. Bu türün amacı insanın dış dünyasının gerçekliğini idrake yönelik semantik bir yapıya dayanır. Öte yandan bilim kurgu, insan yaşamının dönüşümünün imkansız olmadığını da göstermeyi amaçlar (Gültekin ve Özpay, 2020: s. 234). Gelecek dünyanın tasvirini somutlaştıran bilim kurgu sineması da popüler bir anlatım biçimi olarak sinemanın ilk yıllarından itibaren karşımıza çıkmaktadır. Bilim kurgu sineması, kendi anlam dünyası içinde bilinmeyi hayal gücü ile yoğunlaştırarak kurumsallaştırır. Bunu yaparken de çeşitli kuramsal ve kavramsal felsefi düşüncelerden yararlanarak, geleceği bilinmezlikten kurtarıp bilinir hale getirmek ister. İçinde bulunduğu dönemin sosyolojik, teknolojik, ekonomik ve politik dinamikleri de bu türe paralellik göstererek kurmaca dünyasına etki eder.

Geleceğe dair kaygılar ve varsayımlar sinema sanatında, bilhassa Hollywood film endüstrisinde sıklıkla rağbet gören konulardan biridir. Hatta Amerikan bilim kurgu filmleri çoğu zaman çeşitli ırkların alternatif dünyalardaki sınırsız öznelliklerine ev sahipliği yapmıştır. Afro-fütürizm de bunlardan biridir. Sosyal olarak inşa edilmiş gerçekliklerle mücadele etmek amacıyla bilim kurguyu temel alan Afro-fütürizm, aslen Afro-Amerikan bir tasarımdır. Bir diğer deyişle Afro-fütürizm, siyahi ırkın hayatı nasıl müzakere ettiğini keşfetmeye ve özellikle Afrodiasporik yaşamın geleceğine odaklanan disiplinler arası bir yaklaşımdır. Bu anlayış, tekno-kültür ve bilim kurgu temalarını kendi endişelerini anlamaya yönelik kullanmış; yalnızca sinema ve edebiyatta değil görsel sanatlar, müzik ve sahne sanatlarında da kendini geniş bir platformda ifade edebilme imkanı bulmuştur. Afro-fütürizm bir kültür olarak bakıldığında distopik, fütüristik ve sinematik evrenin gücünü ve cazibesini kullanarak kendine alternatif bir evren yaratır.

Afro-fütürist anlatıya duyulan ilgi Hollywood'un yakın zamanda dikkatini çekmiş ve 21. yüzyılda Afro-fütürist kurmacalara olan talep Amerikan film endüstrisinde artmıştır. Gerek eski Afro-fütürist yazarların edebi eserlerinin uyarlamaları, gerekse çekilen filmlerin devam serisi Amerikan sinemasında kayda değer bir biçimde yükselişe geçmiştir. Bu nedenle Afro-fütürist düşüncenin daha iyi algılanabilmesi amacıyla bu filmlerde yaratılan fütürist dünyanın neye hizmet ettiğinin analiz edilmesi önemlidir.

AFRO-FÜTÜRİZM

Afro-fütürizm, Afro-Amerikan toplumu için Afrika diasporasının kültürünü yücelten ve kendilerine alternatif bir gelecek tanıma fikrinden yola çıkar. Daha kapsamlı bir tanıma ise Afrika kökenli halkların, kendi kültürlerinin dünyada hem sosyal, hem politik hem de sanatsal alanda daha merkezi bir konumda yer alması olarak tanımlanabilir. Benzer bir deyişle Afro-fütürizm, Afrika kökenli Amerikalı bireylerin zihinlerinin ve bedenlerinin dekolonizasyonunu savunarak, hayatta kalma mücadelesinde çevredeki toplulukların dikkatini çekmeye odaklanır (Kaplan, 2021).

Afro-fütürizm, gelecekte daha adil bir toplumu hayal eder. Kurtuluş bu türün çok önemli bir parçasıdır. Küresel bir hareket olarak Afro-fütürizmin geçmişi 1960'ların müzik ve eğlence sektörüne kadar uzanmaktadır. Bir diğer deyişle Afro-fütürizm, Afrika/Afrika-Amerika kültürünün teknoloji ile gelişen yanını araştıran, zengin bir renk paletine sahip bilim ve tarihin estetik kültürel felsefesidir. Özünde, siyahi insanlar tarafından geleceklerinin geri alınması ve Afrika halkının kalıplaşmış temsillerinin yıkılıp, geçmiş ve şimdiki anlatılarının değiştirilmesi yatar (Dery, 1994).

Kültür eleştirmeni Taylor Crumpton'a göre Afro-fütürizm, "Kültürde 'Siyahiliği' yeniden inşa etmeyi amaçlayan müzisyenler, akademisyenler ve aktivistler tarafından şekillendirilen akışkan bir ideoloji"dir. Octavia Butler, Sojourner Truth, Sun Ra ve Janelle Monae gibi isimlerin hayatlarına ve eserlerine yansıyan Afro-fütürizm, topluma rehberlik eden kültürel bir görüştür. Terim her ne kadar ilk kez 1993 yılında Mark Dery'nin 'Black to the Future' isimli makalesinde ortaya atılan bir kavram olarak bilinse dahi, Orta Geçit (1) boyunca kendi yaşamları ve nesillerinin hayatta kalmaları için dua eden köleleştirilmiş Afrikalıların zihinlerinde doğmuştur. İlk Afro-fütüristler, hem fiziksel hem de sosyal baskının esaretinden arınmış bir toplum tasavvur etmişlerdir. Afro-fütürizm, derinlerde siyahi topluluğun şiddetle ezilmediği bir gelecek hayali barındırır. Bir diğer deyişle Afro-fütürizm çoğunlukla sanat, müzik ve edebiyat aracılığıyla topluma aktarılan, teknolojinin mevcut siyahi insanlar için daha iyi koşullar sunduğu bir geçmiş ve gelecek olumlamasıdır (White ve Ritzenhoff, 2021: s. 4).

Tarihsel süreç içerisinde terim her ne kadar 90'larda popüler hale gelse de, Dery'den önce Afro-fütürist unsurlar 1980'lerin başından itibaren Afro-Amerikan toplum içerisinde yaygınlık göstermektedir (Womack, 2013: s. 29). Bilhassa Amerikalı caz bestecisi olan Sun-Ra'nın da senaristleri arasında yer aldığı Space is the Place (John Coney, 1974) filminde Mısır'a özgü figürler, uzay teması ile harmanlanmış ve içinde yalnızca siyahi insanların olduğu 'ikinci bir dünya' inşa edilmiştir (Langguth, 2010).

Ytasha L. Womack (2013: s. 15) Afro-fütürizmi "Afrika/Afro-Amerikan kültürünün teknoloji ile olan yollarının kesişimini araştıran kültürel bir estetik, bilim ve tarih felsefesi" olarak tanımlar. Bunu yaparken de Batılı olmayan bir üslup çerçevesinde siyahilerin tarihini sorgulamak ve yeniden incelemek için araçsal olarak bilim kurgu, tarihi kurgu, fantezi ve Afrika merkezilikten yararlanır. Womack, spekülatif kurgunun ve hayal gücünün yaratıcı sanatlar yardımıyla geleceği ve dünyayı şekillendirmede kararlı olan toplumlar için önemli bir ifade biçimi olduğunun da altını çizer.

Afro-fütürizmin tarihsel olarak geçmişi her ne kadar 1960'lara kadar dayansa da sosyo-politik önemini 1990'lı yıllarda kazanmıştır. Özellikle Marvel Comics'in süper kahramanı olarak 2018 yılında çekilen Kara Panter (Black Panther, Ryan Coogler) Afro-fütüristik türün tanıtımında önemli bir role sahiptir. Afro-fütürizm, özünde siyahi insanların gelecek tahayyüllerindeki var oluş ve gelişmişliktir. Irksal önyargılardan ziyade sömürgeci mirasa, basmakalıp geçmişe ve sindirilmeye karşı bir mücadeleyi içerir.

Afro-fütürizm yalnızca geçmişi ve geleceği yeniden şekillendirebilmenin anlatıldığı bir hikaye ya da bir ütopya olarak görülmemelidir. Bu akım/hareket, bireyleri içinde buldukları evrenle sınırlı kalmayarak daha teknolojik ve büyük bir dünya olduğunu hayal etmeye teşvik eder. Aynı zamanda Afro-fütüristik hikayeler, insanoğlunun gelecek kaygısını bastırmak ve düşlediği dünya için harekete geçirmek için onlara cesaret verir.

AMERİKA'DA AFRO-FÜTÜRİZM VE BİLİM KURGU

Afro-fütüristik hikaye anlatısı bilim kurgu tarihiyle paralel bir zaman dilimine sahiptir. Bilim kurgu yazarları hayal ettikleri geleceğe dair fantastik yolculuklardan yola çıkarak bilimin ve teknolojinin de ilerlemesiyle ütöpik kurguyu güncellemiş, bilim ve toplumun bu yeni ilişkisine önyak olmuşlardır.

Bu minvalden bakıldığında hem bilim kurgu hem de Afro-fütürizm başlangıçta yeni türlere açık olan saygın ana akım yazarlar tarafından eşzamanlı olarak geliştirilmiş ve popüler hale

1- Orta Geçit, köleleştirilen Afrikalıların Atlantik Okyanusu'ndan Yeni Dünya'ya zorunlu yolculuğudur. Avrupa'dan Afrika'ya sağlanan mal (bıçak, silah, mühimmat, pirinç vb.) ticaret üçgeninin bir ayağıdır. Bu yolculuk esnasında yaşanan salgın hastalıklar, korsan yağmalamaları ve kötü hava şartları Amerika ve Batı Hint Adaları'nda köle olarak çalıştırılmak için gönderilen Afrikalıları açısından fiziksel ve duygusal tahribata yol açmıştır.

getirilmiştir. Tıpkı erken bilim kurgu yazarlarının sonradan filmlere uyarlanan eserleri (2) gibi Amerikan Afro-fütürizmde de benzer bir gelişim süreci birbirini takip eder. Örneğin Sutton Griggs'in *Imperio in Imperium* (1899) isimli eserinde siyahiler, mühendis ve tarım uzmanı olarak modern tekno-kültürün bir önderi olmaya teşvik edilir. Bir diğer önemli Afro-fütüristik eser ise Edward A. Johnson'un kaleme aldığı *Light Ahead for the Negro* (1904)'dur. Kitap, siyahilerin köle olarak kazandıkları tekno-bilimsel bilgi sayesinde Amerika'yı daha üretken bir ülkeye dönüştürmelerini anlatır. 20. yüzyılın ilk on yılında Amerikan bilim kurgu türünün kendine has yazarları, editörleri ve dergileri türe kalıcı ve sağlam bir yer edinir. Aynı şekilde Afro-fütürizm de bilim kurgu türü ile 'ayrı ama eşit' olarak tanımlanabilecek bir biçimde gelişimine devam eder. 'Ayrı ama eşit' retorisi 20. yüzyılın başındaki Amerika'nın siyaset ve toplum çerçevesinde siyahlar ve beyazların kaynaklarını eşit olarak paylaşabildiği ancak kültürlerini birbirinden ayrı tutabilecekleri bir söyleme dayanır (Yaszek, 2013). Örneğin Afro-fütürist yazarlar hikayelerini 20. yüzyılın başında siyahilerin sahip olduğu *Crisis* ve *Pittsburgh Courier* gibi gazete ve dergilerde yayımlayabilmişlerdir. *Amazing* ve *Astounding Stories* gibi dergilerde ise hikayelerin çoğu posta yoluyla gönderildiğinden ırk ya da cinsiyet olarak gönderenin tespit edilebilmesi zordur. Bu nedenle farklı ırklar serbestçe hikayelerini yayımlatabilme imkanına sahip olmuşlardır (Delany, 2000: s. 384).

Afro-fütürist hikayelerin hemen hemen hepsinde ele alınan iki sorun mevcuttur. Bunlardan ilki "Siyahlar için bir gelecek olacak mı?" diğeri ise "Siyah ırkın özgür geleceğini güvence altına almak için ne yapmak gerektiği"dir. Afro-fütürist yazarlar bu sorunun cevabını ve cesur yeni dünyanın inşasını, bilim ve teknolojinin sahipliğinde bulmuştur (Yaszek, 2013).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişen bilim ve teknoloji, Afro-fütürizmi gelecek için daha cesur bir atılım yapma konusunda cesaretlendirir. Bilim kurgu, gelecek tasvirleri için giderek daha popüler ve saygın bir hale dönüşür. Mamafih, Afro-fütüristler bilim kurgu sineması üzerine halen istedikleri ilerlemeyi gösterememiş olmalarından dolayı hikaye anlatım aracı olarak rotalarını caz müziğine yöneltir. Böylece Afrodiasporik geleceğin süper kahramanlarının temelleri Sun Ra ve Lee 'Scratch' Perry gibi müzisyenler tarafından atılır. İçlerinde Parliament-Funkadelic gibi grupların da yer aldığı bu akım kendini, 'İnsan ırkını uzay alemindeki nihai kaderine hazırlamak için dünyaya gelen akıllı yaşam formlarının torunları' olarak görmektedir (Anderson & Jones, 2016: 92). Bu sanatsal akım 1970'lerde çoğalarak Parliament-Funkadelic, The Zapp Band, Jodeci R&B ve Ultramagnetic MC'lerin rapleri ile 1990'lara kadar devam eder. Cee-Lo, Del tha Funkee Homosapien ve Kool Keith da Afro-fütürist hareketin müzikal anlamda diğer isimlerine örnek olarak verilebilir (Kernodle vd., 2011: 9). 1960'larda Ishmael Reed ve Amiri Baraka gibi Black Arts Movement (Siyahi Sanatlar Hareketi) yazarları da zaman ve mekanda özgürce seyahat edebilen fantastik siyahi insanlar hakkında hikayeler anlatmaya başlar. Bu hikayeleri anlatırken de bilim kurgu motiflerini siyahi kültürün geleneksel biçimleri ile harmanlayarak Afrodiasporik özneleri yeni başlayan Uzay Çağı'na entegre etmeye çalışırlar.

1970'lerde ve 1980'lerde küresel iletişim ve bilgi teknolojilerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, Afro-fütürist sanatçılar odak noktalarını hem dış uzay hem de siber uzayı kapsayacak şekilde genişletmişlerdir. Örneğin, Derek May gibi tekno sanatçılar ya da Carrie Weems ve Fatimah Tuggar gibi görsel sanatçılar veya Nalo Hopkinson, Bill Campbell, N. K. Jemisin, Chinelo Onwualu, Nisi Shawl, Nick Wood ve Minister Faust gibi spekülasyon yazarların tümü dijital

2- Mary Shelley-Frankenstien, H. G. Wells- War of the Worlds, Edward Bellamy-Looking Backwards.

3- Siyahi Sanatlar Hareketi 1960 - 1975 yılında yazarların aktivizminden ortaya çıkmıştır. Bu hareket siyahi insanların deneyimini ve sesini anlatmanın merkezine yerleştiren bir siyahi estetik gelişmeye odaklanır. Bu hareket, Batı kültürü estetiğinin radikal bir şekilde yeniden düzenlenmesini önermesinin yanı sıra ayrı bir sembolizm, mitoloji ve ikonolojinin gerekliliğini de savunur. Siyahi Sanatlar ve Kara Güç kavramı geniş ölçüde Afro-Amerikalıların kendi kaderini tayin etme ve ulus olma arzusuyla ilgilidir (White, R. & Ritzenhoff, 2021: s. 23).

kültürde Afrodiasporik özelliğin yeniden inşasına odaklanmışlardır (Link & Canavan, 2015: s. 66). Öte yandan tüm bu sanatçılar Afro-fütürizmin yayılması için bu estetiği yeni bilim ve teknolojilere adapte etmiş ve çeşitli mecralarda bu akımın özünü anlatabilmeyi amaçlamışlardır. Charles Saunders, Samuel Delany ve Jewelle Gomez gibi yazarlar bilim kurguyla olan bağı kuvvetlendirerek Afro-fütürizmi estetik boyutun yanı sıra misyon olarak da zenginleştirmişlerdir. Bilim kurgunun olanak tanıdığı ‘zamanda yolculuk’, ‘uzaya seyahat’ ve ‘dünya dışı varlıklarla iletişim’ gibi fantastik unsurlar Afro-fütürizmin alternatif evrenine ilham kaynağı olmuştur (Yaszek, 2006).

Afro-fütürizm tarihini yeniden yazabilmenin yanında geleceği de kazanabilmeyi amaçlar. Kodwo Eshun kitle iletişim araçları ile anlatılan hikayelerin ve teknolojik bulguların gelecekteki vizyonu belirlemede önemli bir etkisi olduğunu savunur. Öyle ki Eshun, Afrika sosyal gerçekliğinin küresel sermayenin devamında feci bir başarısızlığa sürükleneceğini işaret eder. Bu nedenle hayal edilen fütürolojik alan için mücadele edilmesi gerektiğini belirtir (Eshun, 2003: s. 291).

Afro-fütürist sanatçılar bu distopik gelecek için iki yolla mücadele etmektedir. İlki, siyahinin gösterdiği emek ve çabanın ulusal veya küresel ilerleme adına sahiplenilmesidir. Yazar Octavia Butler bu türün, Afrodiasporik özne ilişkilerinin yansıtılabileceğine dair ideal bir dil sağladığını savunur. İkinci mücadele ise Ruth Mayer’e göre zaman ve mekanda kültürel gelenekler ve coğrafi zaman periyotları arasında sorunsuz bir şekilde ileri ve geri hareket edebilen fantastik hikayeler yaratmaktır. Böylece geleceğin olumsuz koşulları engellenebilir ve başka bir şekilde dönüştürülebilir (Mayer, 2000: s. 556).

Teknoloji, Afro-fütürizm için temel değiştirici güçlerden biridir. Aynı zamanda sömürülen bir topluluğun da kendini vahşileştirici etkilerden koruyabilmesinin anahtarıdır. Mesele yok edilen kültürel gelenekleri yeniden canlandırmak değil; sanayileşmeyi, modern tıbbı, modern bilimi genel olarak halkların lehine kullanmaktır. Mevcut statükonun bozulması tamamen olumsuz bir fenomen olarak algılanmamalıdır. Aksine kimi zaman günlük yaşam içindeki enerjinin olumlu biçimde evrilmesini sağlayan bir modülasyon bu şekilde ortaya çıkar (Ellison, 1994: s. 264). Afro-fütürizm de bu modülasyonun tetikleyicisi olma derindedir.

AFRO-FÜTÜRİZMİN KÜRESELLEŞMESİ: 1980’LER VE SONRASI

Afro-fütürizm, 1960’lardan sonra Amerika Birleşik Devletleri’ndeki sivil haklar hareketinden (1955-1968) de nasibini alır. Hemen akabinde ‘Yeni Dalga’ olarak adlandırılan bilim kurgu döneminin etkisi ile bilim, toplum, ırk ve özellikle siyahi insanlar için duyulan gelecek kaygısını dindirmeye çalışır. Ancak bu dönemdeki asıl sorun gelecek vaadinden ziyade bu geleceğin nasıl görüneceği üzerinedir. Bu sorundan yola çıkan Afro-fütüristler farklı türleri bir araya getiren şaşırtıcı sayılabilecek yeni dünyalar yaratmaya başlamışlardır. Örneğin, ilk kez 1984 yılında Asimov’un dergisinde yayınlanan Octavia Butler’ın ödüllü hikayesi Bloodchild’da insanlar ve bazı uzaylı türleri aynı gezegende yaşamaktadır. Butler, yazmış olduğu bu kısa bilim kurgu ile ırk ve cinsiyet gibi geleneksel ve sosyal yapıları yeniden inşa etmiş ve mevcut dünyaya farklı bir bakış açısı getirmiştir. Bu süreçte umut dolu yeni geleceklere ek olarak insanları yıkımdan kurtaran Afro-Amerikan teknobilimsel etnik kahramanların hikayeleri de hızla yayınlanmaya başlar. Delany’nin Babel-17 ve Stars in My Pocket Like Grains of Sand (1984)’i, Mosley’nin Futureland (2001)’i, Bill Campbell’in Sunshine Patriots (2004)’u ve Ojetade’in Steamfunk! (2013)’ü eski ve yeni teknolojinin kombinasyonlarından oluşan ve daha donanımlı yeni insanlık türlerine imkan tanıyan bir dünyayı tasvir eder (Link & Canavan, 2015: s. 64).

AMERİKAN SİNEMASINDA BİLİM KURGU VE AFRO-FÜTÜRİZM

Hollywood, dünya çapında 20. yüzyıl ve 21. yüzyılın en etkili kültür endüstrilerinden biridir.

Bu nedenle kitle iletişim araçlarında bir temsilin yaratılmasındaki amaç yalnızca seyirci ile özdeşleşme değil, insanlığın çok yönlü oluşuna da dikkat çekmektir. Amerikan bilim kurgu sineması Thomas Edison'ın Frankenstein (1910)'ından, Steven Soderbergh'in Solaris (2002)'ine değin bir asrı aşkın süredir izleyici kitlesini özel efektler ve geleceğin çarpıcı tasvirleri ile etkilemenin yanı sıra insanoğlunun hayal gücünü de harekete geçiren bir tür olmuştur. Aynı zamanda fantastik olay örgüleri ve uzak dünyalar gibi temalar aracılığıyla da, içerisinde her türlü karakteri ve sosyal sistemi sunmada yazarlara, yapımcılara ve sanatçılara benzersiz bir fırsat yaratmıştır. Ancak bilim kurgu sineması ırk analizinin derinliğini ve kapsamını yansıtmada büyük ölçüde yetersiz kalmıştır (Nama, 2009).

Ed Guerrero 'Framing Blackness: The African American Image in Film' isimli kitabında bilim kurgu sinemasındaki siyahi temsilden bahsederken şunu savunur: 'İrkin, ötekiliğin ve beyaz olmayanın toplumsal inşası ve temsili, kendisini pek çok sinematik biçimde ve sembolik olarak ifade edebilir. Ancak fantezi, bilim kurgu ve korku türündeki ırksallaştırılmış metaforlar zaman içerisinde değişime ve dönüşüme açık bir biçimde kendini yenileyen bir sürece tabidir. Bilim kurgu, her türlü anlatıyı hayal dünyasından alarak engin teknolojik imkanlar ve sonsuz fantastik unsurlar ile bunu gerçekleştirebilecek yegane türlerden biridir.' (Guero, 1993: s. 55-56).

Amerikan sinemasında yer alan siyahi kadın ve erkek temsilleri hemen hemen aynı özelliklere sahip rollerde karşımıza çıkar. Afro-Amerikan erkekler sıklıkla suç işleyen, evsiz, madde bağımlısı ve çeşitli sosyal problemleri olan bir portre çizer. Çoğu Hollywood filminde kadın siyahi karakterler ikinci (yan) rollerde yer alır. Anlatılarda ise beyaz ataerkil hegemonyayı güçlendiren senaryolara ağırlık verilmektedir (Griffin ve Rossing, 2020). 1960'lar ve 1970'lerde meydana gelen Afro-Amerikan ırkın gururunu ve ekonomik güçlenmesini ön plana çıkaran Black Power hareketi, siyahilerin Amerikan sinemasında görünürlüğünün artmasına neden olur. Bu 'yayılma etkisi' Amerikan sinemasının tüm türleri üzerinde kendini gösterir. 1970'lerde Amerika halen 1960'ların çalkantıları ile mücadele etmektedir. Bu dönemde siyahilerin filmlerde sunulma şeklini tamamen değiştirecek yeni bir film türü olan Blaxploitation, Hollywood'a damga vurur. Daha önce hiçbir siyahi erkek ve kadın bu şekilde tasvir edilmemiştir. Öyleki 1930'ların yarış filmleri ve 1940'ların Film Noir (Kara Film) dalgası bile bu kadar gösterişli bir başlangıca şahit olmamıştır. Blaxploitation tarzında çekilen filmlerin politik sonuçlarına rağmen, Hollywood film endüstrisi karlı olarak gördüğü bu türe yatırım yapar. Bunun sonucu olarak siyahi aktör ve aktrislerin Amerikan sinemasındaki popülaritesi ve görünürlüğü artar. Planet of the Apes (Maymunlar Cehennemi, Franklin J. Schaffner, 1968), Beneath the Planet of the Apes (Maymunlar Cehennemine Dönüş, Ted Post, 1970), Conquest of the Planet of the Apes (Maymunlar Cehenneminde İsyân, J. Lee Thompson, 1971), Battle for the Planet of the Apes (Maymunlar Cehenneminde Savaş, J. Lee Thompson, 1973), The Andromeda Strain (Uzay Mikrobu, Robert Wise, 1971), The Omega Man (Tek Adam, Boris Sagal, 1971), THX 1138 (George Lucas, 1971) ve Soylent Green (Richard Fleischer, 1973) gibi Amerikan bilim kurgu filmlerinde hızla kendine daha geniş bir yer bulan siyahi karakterler, hızla geleceğin cesur yeni dünyasını inşa etmeye başlar (Alexander, 2019).

1970'lerin sonlarında Black Power hareketi etkisini yitirmiş, Blaxploitation'a olan ilgi gözle görülür biçimde azalmıştı. Bu dönemde büyük ses getiren George Lucas'ın 1977 yapımı Star Wars (Yıldız Savaşları) filmi ve devam serisi kolektif ilgiyi kayda değer bir biçimde üzerine çeker. İlk serilerde siyahi karakterlere yeterince yer verilmez. Ancak devam filmlerinde kadroya dahil olan Lando Calrissian (Billy Dee Williams) karakteri ile Amerikan bilim kurgu sinemasında siyahiliğin statüsü ve önemi artar. Darth Vader yönetimi altındaki Calrissian karakteri'nin (4) Vader'a olan sadakati ve Han Solo (Harrison Ford) ile dengeli bir şekilde kurduğu kişisel

4- Kronolojik olarak yer aldığı seriler Star Wars: Episode V The Empire Strikes Back 1980, Star Wars: Episode VI Return of the Jedi 1983, Star Wars: Episode IX The Rise of Skywalker 2019.

dostluğu, 1980'lerin başında Afro-Amerikalıların yükselen statüsünün önemli bir göstergesi olarak görülebilir. Lando karakteri devam serilerinde de hayatta kalması açısından farklılık gösterir. Lando ileri görüşlü bir karakterdi ve bilim kurgu sinemasında siyahi karakterlere biçilen işgalci karakterden farklı bir portreye sahiptir. Genellikle Planet of the Apes, THX 1138 ve Soylent Green gibi bilim kurgularda siyahiler ya aniden ölen ya da Star Trek: The Motion Picture, Alien ve The Terminator gibi beyaz meslektaşları için hayatını cesurca feda eden kahramanlardı. Hatta Return of the Jedi'de, Calrissian'ın Han Solo'nun donmuş bedenini aramaya öncülük etmesi ve isyanlara katılması onu diğer siyahi karakterlerden ayırır (Nama, 2009).

Afro-fütürizm temalarına sahip bir diğer Amerikan yapımı film ise 1978 yılında yönetmenliğini Sidney Lumet'in üstlendiği The Wiz'dir. Afro-Amerikan kültürü fütüristik ve mistik temalarla birleştiren The Wiz, bünyesinde kurtuluş, alternatif evren, uzay ve zamanda yolculuk, kişinin dünyevi sınırları aşma arzusu gibi pek çok Afro-fütürist temayı bir arada barındırır. Ardından 1983 yılında çekilen Hollywood yapımı Born in Flames (Lizzie Borden), Afro-fütüristik bir mücadele ve umut anlatısı olarak "uhrevi bir ırkın ütöfik tasavvuru"nu ele alır. Filmde Afro-fütürizmdeki 'gelecek' anlayışı ekseninde hem içinde bulunduğu zamana meydan okur, hem de emeğin ve devrimci Sol'un hayal gücünü aşan bir fütürite siyaset üretir. Born in Flames, Afro-fütürizmin daha popüler hale gelmesine eşlik eden politik bir bilim kurgu olarak filme alınmış ve piyasaya sürülmüştür. Yönetmen Lizzie Borden filmi şöyle tanımlar "Film yakın geleceğin gösterişli bir belgeselidir". Filmin tasarımında ve alt metninde seyirciye verilmek istenen mesaj şu şekilde açıklanabilir: "Gelecek, umudun olduğu yerdir ve gelecek geçmişin zıttıdır. Bu nedenle geleceğe geçmişin enkazını taşımamak adına şimdiki 'zaman'la yüzleşmek gerekir" (Dillon, 2013: s. 48).

Afro-Amerikan Sivil Haklar Hareketi (1955-1968) sonrası Afro-Amerikalılar, üst sınıf ve orta sınıf istikrarını sağlamayı başarır. Bu gelişme ile siyahilerin karşılaştıkları sosyal ikilem ortadan kalkmış ve geçmişte yalnızca beyazlar için ayrılmış sosyal/profesyonel pozisyonlara dahil edilmesi mümkün hale gelmiştir. Bu gelişme ile Afro-Amerikan kesim Amerika'nın dört bir yanındaki şirketlerde giderek artan bir nüfusa sahip olmuştur.

1950'lerden 1990'lara kadar bilim kurgu filmlerinde siyahların genellikle talihleri yaver gitmez. Night of the Living Dead (George A. Romero, 1968) filminde günü kurtaran adam Ben (Duane Jones) tetikçi polisler tarafından öldürülür. Planet of Apes'de Charlton Heston'la birlikte olan Dodge (Jeff Burton) yakalanır ve bir müzeye tıklılır. Terminatör 2: Judgement Day (Mahşer Günü, James Cameron, 1991)'de aşırı hevesli bilim adamı olan Miles Dyson (Joe Morton) neredeyse dünyanın sonunu getirecek bir hamlede bulunur. Ancak ardından gelen Matrix (Lana Wachowski, 1999) ve Avatar (James Cameron, 2001)'in ulaştığı büyük gişe başarısı, geleceğin yeniden tasavvurunda önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir. Ana akım Afro-fütürist filmlerden biri olan Blade (Bıçağın İki Yüzü, Stephen Norrington, 1998)'de ise dünyayı kurtarmak için teknoloji, yetenek ve dayanıklılığını kullanan bir vampir avcısının hikayesi anlatılır. Albert-Allen Hughes kardeşlerin yönettiği The Book of Eli (Eli'nin Kitabı, 2010)'de Denzel Washington insanlığın kurtarıcısı rolündedir. Bu rol, siyahilerin Hollywood üzerindeki saygınlığının artışı gösteren önemli bir işaret olarak sayılabilir. 1984 yapımı The Brother from Another Planet (John Sayles) filmi de tıpkı Space is the Place gibi dünyanın ötesinde, insan yaşamının sürdürülebileceği bir gezegen tasvirine dayanır. Filmde insanlar eğer uzaya yayılabilirse siyahilerin büyük bir nüfusa sahip olabilecekleri anlatılır. Gezegenler arası seyahatin yanı sıra The Brother from Another Planet, ütöfik bir vizyonu benimser. Anlatıda ırk ve sınıf analizi merkezi bir konumda yer alırken cinsiyet ve cinsellik gibi unsurlar ikinci plandadır. Space is the Place, The Brother from Another Planet ve Alien 3 (David Fincher, 1992) egemen kültürel ve politik kurumlara karşı yaratıcı bir direniş olarak gezegen sürgününü alternatif olarak sunar. Üç filmin de ortak noktası, geçmişten bugüne dek uzanan sömürgeleştirilmiş evreni gelecekte de reddetmesidir. Uzaylı kavramına ve uzaylıların istilasına ilişkin bilim kurgu filmleri Hollywood

anlatılarında çok eskiye dayanmaktadır. Ancak Afro-fütürizm, kendi türünde Hollywood'a farklı bir bakış açısı sunar. Böylece Hollywood'a Afrika diasporasının geçmişi, bugünü ve geleceğini yeniden düşündüren bir kapı aralamış olur (Fawaz, 2012: s. 1105-1113).

Afro-fütürizm, siyahi süper kahramanları ve son moda Afro-ütopyaları hayal etmenin ötesinde, marjinalleştirilmiş bir halkın daha iyi bir dünya yaratma arzusunu da somutlaştırmaktadır. Geçmişin sunduğu mirasla, eşitlikçi bir yarın arasındaki uçurumun kapatılması da verilen mesajlar arasındadır. Tıpkı, *Enemy of the State* (Devlet Düşmanı, Tony Scott, 1998), *I Am Legend* (Ben Efsaneyim, Francis Lawrence, 2007) ve *Independence Day* (Kurtuluş Günü, Roland Emmerich, 1996) gibi filmlerin altında yatan Afro-fütüristik mesajda olduğu gibi yeni parlak bir gelecek için her zaman umut vardır (Womack, 2013: s. 8).

21. YÜZYILDA AFRO-FÜTÜRİZM VE HOLLYWOOD'A ETKİLERİ

21. yüzyılda Afro-Amerikan aktör ve aktrisler onlara biçilmiş 'hemşire', 'hizmetçi', 'hasta bakıcı', 'mahkum' gibi klişe rollerden sıyrılmayı başarmışlardır. Laurence Gross bu durumu şöyle ifade eder "Önceden göz ardı edilen gruplar ya da bakış açıları artık görünürlük kazanmıştır. Böylece onları temsil etme biçimleri de aynı doğrultuda yeniden düzenlenmiş, bu tutum ana akım tarafından da hoş karşılanmıştır" (2001: s. 4). Bugün Hollywood, ırk ilişkilerinin geliştiğini gösteren pek çok filme imza atmaktadır. 21. yüzyıl Amerikan sineması da güçlü ve karizmatik siyahi karakterlere daha sık yer vermektedir. Afro-Amerikan karakterler, günümüz Amerikan sinemasına bakıldığında kimi zaman avukat kimi zaman doktor kimi zaman da azizleri ya da tanrıları tasvir etmektedir. Örneğin 2003 yılında çekilen *Bruce Almighty* (Tom Shadyac)'da ünlü aktör Morgan Freeman "Tanrı"yı canlandırmıştır. Hemen ardından 2007 yılında devam filmi olan *Evan Almighty* (Tom Shadyac)'da Freeman yine Tanrı rolü ile karşımıza çıkar. Yakın geçmişe kadar bakıldığında Afro-Amerikan bir karakteri ilahi bir rolde görmek neredeyse imkansızdır. Ancak günümüzde ana akım Amerikan sineması Afro-Amerikan karakterlere olağanüstü güçler vererek onları yüceltir. Bu çerçevede *Magical Negro* (5) karakterine de değinmemiz yerinde olacaktır. Çünkü 21. yüzyıl Hollywood'unda Amerikan karakterlerin kurtuluş miti bağlamında doğaüstü güçlere sahip olan *Magical Negro*'ya sıklıkla başvurulmuştur. *The Green Mile* (Frank Darabont, 1999) ile başlayan bu süreç *The Legend of Bagger Vance* (Robert Redford, 2000) ile devam etmiş, *The Matrix* (Lana & Lilly Wachowski, 1999-2003) üçlemesi ile sinematik evrendeki popüleritesini artırmıştır. Bu yeni ana akım düzende ırkçılık anlayışı ilerici siyahi karakterler ile marjinalleştirilir (Hughey, 2009: s. 544).

Amerikan bilim kurgu sinemasındaki siyahi kadın karakterler ise 21. yüzyıl ile birlikte kahin, *Magical Negro*, bakıcı gibi rollerden uzaklaşarak güçlü başrol karakterler olarak karşımıza çıkar. 2000 yılında çekilen *Firefly* (Joss Whedon) filminde yer alan Zoe Washburne (Gina Torres) ile başlayan bu süreç, beraberinde bilim kurgu sinemasındaki siyahi kadın karakterleri "öteki" olmaktan çıkarması ile devam eder. Böylece siyahi kadın karakterlerin ekrandaki süreleri ve senaryodaki replikleri gitgide artar. Siyahi kadın oyuncularından Halle Berry'nin *X-Men* (Bryan Singer, 2000) serisindeki güçlü kadın karakteri ve peşi sıra gelen *Avatar* (James Cameron, 2009)'daki Neytiri (Zoe Saldana)'de bu güçlü imajı tazeler. 2010 yılına gelindiğinde Hollywood artık siyahi karakterleri başrol olarak izleyici karşısına çıkarmaya başlamıştır. 2004 yılında filme alınan *Catwoman* (Pitof)'da Halle Berry (Patience Phillips), hem Marvel hem de DC'de süper kahramanı oynayan ilk siyahi kadın olarak sinema tarihindeki yerini alır.

5- Beyaz bir kahramanın sorunlarını çözmek veya kişisel kurtuluşa götüren ahlaki tavsiyelerde bulunmak için kullanılan büyü bir güce veya ruhsal bilgiye sahip siyahi karakterlere verilen isimdir. Bu karakterler çoğunlukla beyaz erkek karakterlerin ihtiyaçlarına ya da çıkarlarına hizmet eder. Hayatlarını onlar için feda etmeye hazırdırlar. Bu figürün bir geçmişi, ailesi ya da herhangi bir toplulukla bağlantısı yoktur. *Magical Negro* ortaya çıkar ve kurtarıcı veya onarıcı görevini tamamladığında gizemli bir biçimde ortadan kaybolur. Baş karakterler dışında hiç kimseye önemli bir teması ya da bağı yoktur. Yeteneklerini kişisel durumları iyileştirmek amacı ile kullanmaz (Tolliver, 2022: s. 159).

Afro-fütüristik çerçeveden bakıldığında Magical Negro karakteri aslen tek boyutludur. Örneğin Blade (1998-2004) serisi sihirli gerçekçilik, bilim ve geleneksel inanç sisteminden beslenir. Ancak onu Black Panther ile aynı çizgide birleştiren şey teknolojik temaları, siyasi tarih ve kültür unsurları ile birleştirmesidir. Blade'in bıraktığı mirası Black Panther devralmıştır ve bu süreçte gelişen teknolojik gelişmeyi yönetmen Ryan Coogler adeta bir büyü gibi seyirciye sunar. Buradan yola çıkarak Afro-fütürist akımda Magical Negro karakterinin yerini "Büyülü Teknoloji"(Magical Technology) kavramının aldığını söyleyebiliriz. Çünkü Afro-fütürist Amerikan bilim kurgu filmleri karakterlerin üstün yeteneklerine değil, teknolojinin büyüüne ve onunla yaratılan dünyanın gücüne odaklanmaktadır.

Black Panther: Afrika'yı Yeniden İmajine Etmek

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Hollywood film endüstrisi, Afrika kıtasını temsil eden ve bu kıtanın insanlarını konu edinen pek çok film üretmiştir. Bunlardan kimi Batı için 'Vahşi Afrika' iken kimisi için (özellikle 1965 yılı ve sonrası) şehir pazarlarını vurgulayan 'Egzotik Sömürü Şehri' olan Afrika'dır. Kentsel şehre yönelik tasvirde ise bu kıta 'Afro-pessimist Şehir' olarak ele alınmıştır. Ancak 2018 yılında Ryan Coogler yapımı Black Panther, Afrika'nın o güne dek resmedildiği basmakalıp ve yüzeysel temsilinin yerine izleyiciye daha güçlü bir tasvir sunar. Black Panther'in başarısı yalnızca Afro-fütürizme ve tür içindeki diğer çalışmalara ışık tutmakla kalmaz, aynı zamanda Hollywood'a Afro-Amerikalılara odaklanan filmlerin başarılı olabileceğini de göstermiş olur.

Afro-fütürist kavramlar, 1980'li yıllardan bu yana müzik, edebiyat ve güzel sanatlar gibi alanlarda doygunluğa ulaşmış ancak hiçbiri 1964 yılında çizgi roman olarak ortaya çıkan Black Panther'in sinema uyarlaması kadar ana akımda kendine ses getiren bir yer bulamamıştır. Bilim kurgu türündeki bu süper kahraman filmi, 2018 yılında gösterime girmesinden bu yana eleştirel beğeni ve gişe başarısının yanı sıra ırk temsili, kültürel dekolonizasyon, siyasi aktivizm ve Afro-fütürist kavramların yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Aynı zamanda Black Panther 1,3 milyar dolardan fazla gelir elde ederek Hollywood sinema tarihinin en çok izlenen süper kahraman filmlerinden biri olmuştur.

Black Panther bir bakıma Hollywood'un kentsel Afrika'sının tek boyutluluğunu ortadan kaldıran bir yapımdır. Çoğunlukla egzotikliğin, bitmeyen yoksulluğun, şiddetin ve umutsuzluğun yeri olan Afrika, Marvel Sinematik Evreni ile küresel sahnede yeni bir Afro-Amerikan anlatısı yaratmayı başarmıştır. Coogler'in Afrika'yı olumlayan bu sinkretik yaklaşımı Hollywood'un alışlagelmiş Afro-Amerikan yaklaşımını tersine çevirmeyi başarmıştır. Bu bağlamdan bakıldığında Black Panther, tarihsel olarak marjinalleştirilmiş insanların kendilerini merkezde görebilecekleri farklı türde bir Afro-fütürist film olarak kabul edilebilir. Bir diğer açıdan değerlendirecek olursak film, kendi zamanındaki (Get Out-2017, Sorry to Bother You-2018, See You Yesterday-2019 vb.) Afro-fütüristik yapımların kültürel dalgasına kendini çok iyi adapte edebilmiştir.

Black Panther ile aynı yıl yapımı olan bir diğer Hollywood yapımı film A Wrinkle in Time (Ava DuVernay, 2018)'da tıpkı Black Panther gibi boyutlar arası bir portal fantezsidir. Black Panther'da teknolojik bariyerleri aşarak gelinen dünyaya bu filmde büyü ile ulaşılmaktadır. Tıpkı Wakanda'nın sonsuz güç kaynağı vibraniuma sahipliği gibi bu filmde de seyahat edilen evren sonsuz güçlü zaman bükücü özelliklere sahiptir. Bu iki yapım, özellikle Afrika diaspora topluluklarının gelecekteki ruhsal ve teknolojik zenginliklerinin kalıcılığına dikkat çeker.

21. yüzyılda çekilen Afro-fütürist Hollywood filmleri siyah ırkın kökenlerine, zenginliklerine ve beklentilerine adeta bir uyanış çağrısıdır. Seyirciye yalnızca Afro-Amerikan olanın değil, hem Amerika'nın hem de dünyanın geri kalanında geleceğin nasıl görüneceği ve bunu başarabilmek

için hangi adımların atılması gerektiğine dair bir tavsiye sunar. Son yıllarda Black Panther'ın devam filmi olan Black Panther: Wakanda Forever (Ryan Coogler, 2022) gibi Afro-fütürist filmlerin artışının yanı sıra, pek çok Afro-fütürist yazarın (Octavia Butler, Kindred, Joe Marcantonio) önemli eserleri sinemaya uyarlanmaktadır(6). Bu artış Afro-fütürist temaların daha iyi anlaşılabilmesi açısından önem taşır.

SONUÇ

Hollywood, kültür endüstrisinde yükselişinden bu yana yalnızca kendi kültürüne değil farklı etnik grup ve geleneklere de ev sahipliği yapmıştır. Afro-Amerikan kültürlerden biri olan Afro-fütürizm de bunlardan biridir. Küresel bir kültürel hareket olarak adlandırabileceğimiz bu akım, 20. yüzyıldan itibaren müzik, edebiyat ve sinema gibi çeşitli sanatsal türlere etki ederek ana fikirlerini ve sosyo-kültürel kavramlarını yaymayı başarmıştır. Afro-fütürizm, Amerikan bilim kurgu sinemasında spekülative kurgu ve hayal gücünü bir araya getirerek arzuladığı gelecek dünya tasvirini şekillendirebilme imkanı bulmuştur.

Bilim kurgu, teknolojinin ve toplum deneyimlerinin kültürler arasında iletilmesini sağlayan küresel bir dildir. Bu minvalde özellikle Black Panther gibi gişede büyük hasılat rekoru kırmış farklı etnik anlayışa sahip filmler, yalnızca Hollywood'da değil kamusal yaşamın diğer alanlarında da çok yönlü temsilin mümkün olabileceğini göstermiştir. Buna bağlı olarak son yıllarda Amerikan sineması, Afro-fütürist yazarların kitaplarına yönelmiş ve onlardan esinlenen senaryolara yer vermeye başlamıştır. Bu durum popüler ana akım medya kültüründe Afro-fütürist fikirlerin dile getirilmesine ve alternatif anlatılara kapı açan filmlerin çoğalmasına olanak tanımaktadır.

Afro-Amerikan gelecek kaygısının distopyadan uzak, renkli ütopyik dünyası kişisel ve toplumsal dönüşüm için bir araç olabilir. Amerikan sineması ise bu olumlamanın en etkili araçlarından biridir. Gelişen teknolojinin sahipliği şimdiki ve gelecek toplumlar için bir çözüm yolu ya da tüm esaretlerden kurtuluş gibi görülebilir. Ancak Afro-fütürizmde asıl odaklanılması gereken nokta birbirimizi görme şeklimizin değişebileceği üzerinedir.

Spekülative kurguya dayalı olan Afro-fütürizmin sinematik evrendeki temsili, yerel sosyo-kültürel hareketlerin küreselleşmesinde önemli bir rol oynar. Böylece farklı etnik gruplar üzerine: 1-)Farkındalık edinme, 2-)Kimlik ve özgünlük gibi unsurlar bu endüstri sayesinde daha belirgin ve anlaşılır bir hale gelmektedir. Amerikan sineması artık küresel izleyicileri her zamankinden fazla dikkate alan yapımlara bu sayede yönelmiştir.

Sonuç olarak Afro-fütürizm, Afro-Amerikalılar'ın gelecekte toplumlarının ve kültürlerinin nasıl görünmesini istedikleri üzerine kurulu bir gelecek tasviridir. Şu ana dek çekilmiş Hollywood yapımı Afro-fütürist filmlerin azlığı bu akımın yeterince anlaşılmasına olanak vermez. Ancak öte yandan günümüz Amerikan bilim kurgu sinemasında Afro-Amerikan karakterlerin popüleritesinin hızla artması onları 'kenara itilmiş bir karakter oyuncusu' olmanın ötesine taşımıştır. Buna ek olarak Hollywood'da gün geçtikçe Afro-Amerikan senarist ve yapımcıların sayısında gözlemlenen artış, onların kendi toplumlarının gelecek umutlarını betimleyebilecekleri bir alana sahip olmalarının önünü açmıştır.

KAYNAKÇA

- Alexander, C. (2019). Forget mammy!: Blaxploitation's Deconstruction of the Classic Film Trope with Black Feminism, Black Power, and "bad" Vodoo Mamas. *The Journal of Popular Culture*, 52 (2), pp.839-861.
- Anderson, R. ve Jones, C. E. (Ed.). (2016). *Afrofuturism 2.0: The Rise of Astro-Blackness*. USA: Lexington Books.
- Delany, S. (2000). "Racism and Science Fiction". *A Century of Speculative Fiction From The African Diaspora*. ed. Sheree R. Thomas, ss.383-397. New York: Aspect.
- Dery, M. (1994). *Black to the Future: Interviews with Samuel R. Delany, Greg Tate, and Tricia Rose*, *Flame Wars: The Discourse of Cyberculture*, pp. 179-222.
- Dillon, S. (2013). It's here, it's that time: Race, queer futurity, and the temporality of violence in *Born in Flames*. *Women & Performance: a journal of feminist theory*, Vol. 23, 38-51.
- Ellison, R. (1994). *Some Questions and Some Answers*. New York: Shadow and Act.
- Eshun, K. (2003). Further Considerations on Afrofuturism, *CR: The New Centennial Review*, 3 (2), 287-302.
- Fawaz, R. (2012). Space, That Bottomless Pit: Planetary Exile and Metaphors of Belonging in American Afrofuturist Cinema. *Callaloo*, 35 (4). pp. 1103-112.
- Griffin, R. A. & Rossing, J. P. (2020). Black Panther in Widescreen: Cross-Disciplinary Perspectives on a Pioneering, Paradoxical Film, *Review of Communication*, 20(3), ss.203-219.
- Guerro, E. (1993). *Framing Blackness: The African American Image in Film*, Philadelphia: Temple UP.
- Gültekin, G. ve Özpaya, O. (Ed.). (2020). *İstila Filmleri (İlk Baskı)*. İstanbul: Hiper Yayın.
- Gross, L. (2001). *Up Form Invisibility: Lesbians, Gay Men, and the Media in America*. New York: Columbia University Press.
- Hughey, M. W. (2009). *Cinethetic Racism: White Redemption and Black Stereotypes in "Magical Negro" Films*, Oxford University Press on behalf of the Society for the Study of Social Problems, 56 (3), s. 543-577.
- Kaplan, T. A. (2021). The Importance of Surrounding Communities in Identity Formation within Afrofuturistic Context, *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (9), s. 261-275.
- Kernodle, T. L. Ve Jr, H. J. M. (Ed.). (2011). *Encyclopedia of African American Music [3 Volumes]*. USA: Greenwood.
- Langguth, J. J. (2010). "Proposing an Alter-Destiny: Science Fiction in the Art and Music of Sun Ra". *Sounds of the Future: Essays on Music in Science Fiction Film*, (ed. Mathew J. Bartkowiak), ss.148-161. London: McFarland&Company Inc.
- Link, E. C. & Canavan, G. (Ed.). (2015). *The Cambridge Companion to American Science Fiction (1st Ed.)*. United States of America: Cambridge University Press.

Mayer, R. (2000). Africa as an Alien Future: The Middle Passage, Afrofuturism, and Postcolonial Waterworlds, *Amerikastudien/American Studies*, 45 (4), 555-566.

Nama, A. (2009). R is for Race, Not Rocket: Black Representation in American Science Fiction Cinema, *Quarterly Review of Film and Video*, 26:2, ss.155-156.

Tolliver, W. (2022). *Deconstructing Will Smith: Race, Masculinity and Global Stardom. United States of America: McFarland & Company.*

White, R. & Ritzenhoff, K. (2021). *Afrofuturism in Black Panther: Gender, Identity, and the Re-Making of Blackness*, Lexington Books: United Kingdom.

Womack, Y. L. (2013). *Afrofuturism The World of Black Sci-Fi and Fantasy Culture*, (First Edition), Lawrence Hill Books: Chicago.

Yaszek, L. (2006). Afrofuturism, Science Fiction, and the History of the Future, *Socialism and Democracy*, 20:3, ss.41-40.

Yaszek, L. (2013). *Race in Science Fiction: The Case of Afrofuturism and New Hollywood. A Virtual Introduction to Science Fiction*, Erişim adresi: http://virtual-sf.com/??page_id=372>.

İnternet kaynakları:

<https://www.britannica.com/topic/Middle-Passage-slave-trade>